

Møtereferat – Møte 1/2022

Sak:	Oppfølging av Statnetts utøvelse av systemansvaret i drift		
Møtedato:	04.05.2022	Kl.: 12.00-14.00	Sted: Statnett
Møteleder:	Thomas Kallevik	Referent:	RME
Oppmøte:	<p>Statnett: Pål Kristian Myhrer Vormedal, Tom Tellefsen og Arne Kjell Nystad</p> <p>RME: Thomas Kallevik, Tiril Henriksen Norvoll, Stian Henriksen og Camilla Aabakken</p> <p>NVE: Silje Tellervo Jelsness</p>		
Saksbehandler:	Thomas Kallevik	Dato/sign.:	04.05.2022/thka
Saksnr.:	201700007	Arkiv:	641
Kopi:	Tiril Henriksen Norvoll, Torfinn Jonassen og Roar Amundsveen.		

Pkt.	Dagsorden:	Ansvar
1	<p>Godkjenning av agenda</p> <p>Agenda godkjent. RME melder at de har en sak til eventuelt.</p>	Alle
2	<p>Orientering om forhold i drift og utøvelse av systemansvaret</p> <p>Den foregående perioden har vært preget av høye priser, og uvanlig store prisforskjeller mellom nord og sør i Norge og Norden. Det har vært gjennomgående høy pris i Sør-Norge, gjennomgående lav pris i NO3 og NO4, mens i SE3 har prisen vært høy på dagtid og lav på nattetid.</p> <p>Statnett informerer videre at det i RK-markedet den 26. november var priser på 5 000 EUR/MWh i de fleste budområder. På det høyeste hadde Norden ubalanser på 1 500-2 000 MW. Mellom klokken 15-18 ble alle bud utenfor Sør-Norge aktivert. Statnett besluttet å aktivere reserver i Sør-Norge slik at "størningsreservene" i Sverige ikke ble aktivert. Dette er beredskapsreserver i Sverige, og Statnett begrunner denne beslutningen av driftssikkerhetshensyn ettersom en feil i Sverige vil påvirke driften i Norge.</p> <p>Det er pågående prosesser med å vurdere maksprisen i RK-markedet, og Statnett viser til at justeringer av maksprisen vil kunne ha konsekvenser for ubalansekostnadene til de balanseansvarlige. Statnett opplyser også at overgangen til et automatisert mFRR aktiveringsmarked og krav til mer reserver vil kunne ha innvirkning på fremtidig prisdannelse for mFRR.</p>	Statnett

	<p>Også i Europa har det i den siste perioden vært høye priser, og Statnett viser til at det i Frankrike var et tilfelle hvor det ikke ble etablert markedskryss og hvor det ble gjennomført en «second auction». Frankrike fikk da markedskryss med en pris tett opptil 3 000 EUR/MWh. Det er besluttet at pristaket i D-1 heves til 4 000 EUR/MWh som følge av dette.</p> <p>Det har vært høy eksport den siste perioden, men Statnett har sett at dette har snudd noe i april/mai, spesielt mot UK.</p> <p>Kapasiteten på NSL har tidvis vært redusert på grunn av feil på kabelen. I tillegg reduseres kapasiteten på grunn av forhold på Britisk side. Statnett får begrenset informasjon om reduksjonene på NSL fra britisk systemoperatør. Feil på kabelen skal være rettet innen 14. juni. Det publiseres ikke markedsmelding fra britisk side gjennom de vanlige kanalene.</p> <p>På NorNed har det vært en reduksjon på grunn av en feil på et filter i Nederland.</p> <p>På NordLink informerer Statnett om at det har vært en bedring i eksportkapasiteten de siste ukene, og en liten bedring i importkapasiteten. Samtidig informerer Statnett om at den samlede kapasitetsfastsettelsen er uforutsigbar.</p> <p>På Skagerrak har det vært feil på kabelen på danske side siden 2019. Det gjør at det kun er full kapasitet én vei av gangen. Den siste perioden er primærretning skiftet flere ganger etter analyser av hva som gir høyest samlet nytte. Ny kabel vil være på plass i 2023, som igjen vil sikre full kapasitet på forbindelsen. Det er ikke videre vurdert å drifte kabelen med full kapasitet med feilen.</p> <p>Statnett informerer om at de arbeider sammen med Energinet for å utvide sumrestriksjonen på HVDC ramping for NordLink og NorNed (NO2A) til også å omfatte Skagerrak</p> <p>Det har vært mange feil på HVDC-forbindelsene i 2022. Blant annet viser Statnett til et utfall av NSL som førte til en frekvens på 50,45 Hz og stor flytendring i Hasle. Dette fører til store utfordringer i drift ved at det blir store ubalanser og flytendringer. Reserver og andre tiltak reagerer som det skal.</p> <p>Statnett har ikke mye erfaring med høy samlet HVDC eksport eller import. Men ved høy import og eksport opplever Statnett at det blir høy last på linjer internt i NO2.</p> <p>Statnett orienterte også om reduksjon på handelskapasiteten mellom NO1 og SE3. Eksportkapasiteten ble satt ned til 1 100-1 200 MW i slutten av november og ble senere satt opp til 1450 MW. Importkapasiteten har lenge vært begrenset grunnet svenske nettforhold. Ny sumrestriksjon fra SE3 mot DK2 og NO1 (SE3 LS) gir noe bedre utnyttelse. Den første dagen skjedde det en feil som gjorde at elspotflyten var mye høyere enn kapasiteten. Dette måtte håndteres i drift ved hjelp av effektkraft.</p>	
--	--	--

	<p>Statnett orienterte om brudd på driftspolicy ved utkobling av 300 kV Dale-Alna i perioden 19.04.2022-05.05.2022. Dette for å skifte ut strømtrafo og nedtaking av HF-sperre.</p> <p>Statnett har gjennom vinteren hatt flere hendelser med uvær som har ført til mye ising, mastehavari og brudd på toppliner. Dette har gjort at det tidvis har vært mange utfall på linjer, samt en langvarig feil på 420 kV Moskog-Høyanger. Dette har ført til at det i to og en halv måned kun har vært én forbindelse mellom nord og sør i Norge. Det har også vært redusert forsyningssikkerhet inn mot Bergen på grunn av flere utfall og mye ising.</p> <p>Statnett peker på at det tidvis er høye priser i RKOM-markedet og aFRR-markedet. Dette fordi reservekostnaden er tett knyttet til kraftprisen. Statnett trekker frem at de ønsker å gå over til døgnmarked for mFRR for å få en riktigere dimensjonering av reserver og en riktigere prising.</p> <p>Statnett opplyser om at det er installert ett nytt BFK på Viklandet-Fræna. Statnett forventer at det blir installert flere nye systemvern i årene som kommer, spesielt i forbindelse med tilknytning av nytt forbruk.</p>	
3	<p>Orientering om planlagt drift</p> <p>Statnett gjennomgikk de forventede kapasitetene for den neste perioden. Statnett viser til usikkerheter knyttet til forventet overføringskapasitet, siden dette avhenger av nettmessige forhold både i Norge og våre naboland.</p>	Statnett
4	<p>Frekvenskvalitet</p> <p>Statnett opplyser om at de har sett utflating i frekvenskvaliteten de siste årene.</p> <p>Statnett viser videre til at aFRR er et viktig virkemiddel for å holde frekvenskvaliteten på et akseptabelt nivå. Frekvenskvaliteten så langt i 2022 har vært god. Statnett, sammen med de andre nordiske TSOene, anskaffer økende mengder med aFRR, både i antall timer og volum. Nå er det kun fire timer på natta hvor TSOene ikke handler inn aFRR. Statnett opplyser at ved overgang til automatisert mFRR aktivering vil aFRR måtte anskaffes i alle timer.</p>	Statnett

5	<p>Inertia (roterende masse)</p> <p>Økende problem i Norden med lav inertia på grunn av mye vind og solkraft samt økte importmuligheter. Problemet øker fortere enn Statnett har forutsett. FFR har fungert som ønsket, men Statnett er usikker på om tiltaket på sikt alene er nok. Statnett anslår at man kanskje kan komme ned i 80-90 GWs i løpet av få år.</p>	Statnett
6	<p>Status – energi, effekt og kapasitet</p> <p>Statnett overvåker energisituasjonen nøye. Det gjennomføres analyser, og Statnett peker på at man kan få en vårknipe i enkelte områder før snøsmeltingen starter skikkelig. Det er rekordlave magasinnivåer for tiden.</p>	Statnett
7	<p>Status diverse saker</p> <p>Statnett forteller at de har utfordringer med at de ikke får kontakt med produsenter (spesielt vindkraft) som ikke har døgnbemennende driftssentraler. Dette er et særlig problem i forbindelse med systemkritiske vedtak etter fos § 12 fjerde og femte ledd hvor aktørene må besvare vedtaket innen én time. RME viser til retningslinjene som beskriver at konsesjonæren fortsatt har en plikt til å følge reglene selv om de ikke har driftssentral, og at dersom noen bryter lydighetsplikten skal Statnett oversende saken til RME. Statnett mener på sin side at dette burde være direkte regulert at produsenter skal ha døgnbemannet driftssentral. RME vil se på saken og komme tilbake til Statnett ved en senere anledning</p> <p>Utfordringer knyttet til manglende driftssentraler gjelder også for måling og meldinger etter fos § 18 hvor man om kort tid vil gå over til automatiske løsninger og driftssentral-driftssentral kommunikasjon for oversendelse av målinger og meldinger.</p> <p>Statnett ba også om innspill til saksbehandlingen for den formelle etableringen av budområdekorridoren NO4-FI. Dette i forbindelse med overgang til flytbasert kapasitetsfastsettelse.</p>	RME/Statnett
8	<p>Eventuelt</p> <p>RME ber om at Statnett orientere RME om hvilke personer som jobber med tilstrekkelighet (adequacy) hos Statnett. Dette gjelder både analysene gjennomført av ENTSO-E, RSC og TSOen selv. Statnett vil oversende kontaktinformasjon i etterkant av møtet.</p> <p>RME orienterer også om at Oppfølgingsmøtet med Statnett som utenlandskonsesjonær er slått sammen med møtet for Operativ drift og driftsplanlegging. Oppfølgingsmøtet med Statnett som utenlandskonsesjonær vil fremover kun arrangeres ved behov.</p> <p>Statnett opplyser om at de kommer til å ha problemer med å oppfylle KPI-kravene til flytbasert.</p>	Statnett/RME